

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: לבשל : מרק -

היחס: לבשל זה להכין תבשיל, ומרק זה סוג של תבשיל.
א' זה להכין דבר מסוים, ו-ב' הוא סוג של הדבר.

- תשובה (1): לכתוב : מכתב. האם **לכתוב** זה להכין דבר מסוים, ומכתב הוא סוג של הדבר? כן. **לכתוב** זה להכין משהו כתוב, ומכתב הוא סוג של דבר כתוב.
- תשובה (2): למספר : מספר. האם **למספר** זה להכין דבר מסוים, ומספר הוא סוג של הדבר? לא. **למספר** לקבוע לכל איבר ברצף מסוים את המספר שלו.
- תשובה (3): לרפד : ריפוד. האם **לרפד** זה להכין דבר מסוים, וריפוד הוא סוג של הדבר? לא. **לרפד** זה לשים על משהו אחר ריפוד.
- תשובה (4): לתבל : תבלין. האם **לתבל** זה להכין דבר מסוים, ותבלין הוא סוג של הדבר? לא. **לתבל** זה להוסיף למשהו תבלין כלשהו.
- תשובה (1).**

2. השאלה: מפתח : נעילה -

היחס: מפתח הוא חפץ המאפשר נעילה ופתיחה של מנעול.
ב' היא אחת משתי פעולות הפוכות שעושים באמצעות א'.

- תשובה (1): מיתר : פריטה. האם **פריטה** היא אחת משתי פעולות הפוכות שעושים באמצעות מיתר? לא. **מיתר** הוא חוט המשמש להפקת צליל. על מנת שישמיע צליל פורטים עליו. כלומר, **פריטה** היא פעולת השימוש במיתר.
- תשובה (2): מתג : הדלקה. האם **הדלקה** היא אחת משתי פעולות הפוכות שעושים באמצעות מתג? כן. **מתג** משמש להדלקה וכיבוי של אור בדיוק כפי שמפתח משמש לנעילה ופתיחה של מנעול.
- תשובה (3): רמזור : נסיעה. האם **נסיעה** היא אחת משתי פעולות הפוכות שעושים באמצעות רמזור? לא. **רמזור** משמש לוויסות של תנועת כלי הרכב בזמן הנסיעה.
- תשובה (4): מחט : פרימה. האם **פרימה** היא אחת משתי פעולות הפוכות שעושים באמצעות מחט? לא. **מחט** משמשת לתפירה, ופרימה זו התרה של התפר. **פרימה** מבטלת את פעולת המחט.
- תשובה (2).**

3. השאלה: עדשה : שקיפות -

היחס: עדשה מתאפיינת בשקיפות. שקיפות היא התכונה המרכזית של העדשה.
א' מתאפיינת ב-ב'.

- תשובה (1): מקהלה : זמרה. האם **מקהלה** מתאפיינת בזמרה? לא. **מקהלה** היא קבוצת זמרים שמזמרים יחד. כלומר, **זמרה** היא הפעולה שהם עושים ולא תכונה שלהם. (זמרה = שירה)
- תשובה (2): מגלשה : שיפוע. האם **מגלשה** מתאפיינת בשיפוע? כן. **מגלשה** היא מתקן שעושים משופע.
- תשובה (3): מכבסה : ניקיון. האם **מכבסה** מתאפיינת בניקיון? לא. **מכבסה** היא בית עסק או מקום המספק שירותי ניקיון לביגוד.
- תשובה (4): מגבעת : חבישה. האם **מגבעת** מתאפיינת בחבישה? לא. **חבישה** היא פעולה של לבישת כובע. (מגבעת = כובע קשיח עם שוליים)
- תשובה (2).**

4. השאלה: **התפורר** : פירוורים -

היחס : **התפורר** זה הפך (בעצמו) ל**פירוורים**.
א' זה הפך (בעצמו) ל**ב'**.

תשובה (1): רוצף : מרצפות. האם **רוצף** זה הפך בעצמו ל**מרצפות**? לא. **רוצף** זה כוסה ב**מרצפות** (מרצפות = אריחים)

תשובה (2): התקמט : קמטים. האם **התקמט** זה הפך לקמטים? לא. **התקמט** זה שנהיו לו **קמטים**. למשל, כשחולצה מתקמטת היא לא הופכת לקמטים אלא לחולצה מקומטת.

תשובה (3): התאייד : אדים. האם **התאייד** זה הפך ל**אדים**? כן.

תשובה (4): חורר : חורים. האם **חורר** זה הפך ל**חורים**? לא. **חורר** זה שנעשו בו **חורים**.

תשובה (3).

5. השאלה: **צמח** : בוטניקה -

היחס : **בוטניקה** היא מדע העוסק בחקר **הצמחים**.
ב' עוסקת בחקר ה**א'ים**.

תשובה (1): שפה : בלשנות. האם **בלשנות** עוסקת בחקר ה**שפות**? כן.

תשובה (2): הוגה : פילוסופיה. האם **פילוסופיה** עוסקת בחקר ה**הוגים**? לא. **הוגים** הם מי שעוסקים ב**פילוסופיה**. (הוגה = פילוסוף)

תשובה (3): ציור : אומנות. האם **אומנות** עוסקת בחקר ה**ציורים**? לא. **ציור** הוא סוג של **אומנות**.

תשובה (4): מבחנה : כימיה. האם **כימיה** עוסקת בחקר ה**מבחנות**? לא. **מבחנה** היא כלי מעבדה המשמש, בין היתר, עבור עבודות **כימיות**.

תשובה (1).

6. השאלה: **גז** : פלך -

היחס : **גז** זו פעולת איסוף הצמר, ו**פלך** הוא כלי לטוויית צמר לכדי חוטים.
א' זו פעולת איסוף חומר גלם, ו**ב'** הוא המכשיר באמצעותו מעבדים אותו לתוצר סופי.

תשובה (1): קציר : ריחיים. האם **קציר** זו פעולת איסוף חומר גלם, ו**ריחיים** הוא המכשיר באמצעותו מעבדים אותו לתוצר סופי? כן. **קציר** זו פעולה של איסוף תבואה, ו**ריחיים** זה מכשיר בעזרתו מכינים ממנה קמח.

תשובה (2): בציר : יקב. האם **בציר** זו פעולת איסוף חומר גלם, ו**יקב** הוא המכשיר באמצעותו מעבדים אותו לתוצר סופי? לא. **בציר** הוא פעולת קטיף הענבים, ו**יקב** הוא המקום שבו מייצרים מהענבים יין.

תשובה (3): מסיק : שמן. האם **מסיק** זו פעולת איסוף חומר גלם, ו**שמן** הוא המכשיר באמצעותו מעבדים אותו לתוצר סופי? לא. מסיק הוא פעולת איסוף הזיתים, ו**שמן** הוא התוצר הסופי לאחר שמעבדים אותם.

תשובה (4): אסיף : מטע. האם **אסיף** זו פעולת איסוף חומר גלם, ו**מטע** הוא המכשיר באמצעותו מעבדים אותו לתוצר סופי? לא. **אסיף** הוא תהליך איסוף הפרי שגדל ב**מטע**.

תשובה (1).

הבנה והסקה (שאלות 7-17)

7. נשאלנו איזו מהטענות שבתשובות היא המתאימה ביותר להסביר מדוע הירידה בשיעור תאונות הדרכים בשוודיה הייתה זמנית.

נסכם את הפסקה לפני שניגש לתשובות.

בתחילת הפסקה נכתב ששינו את חוקי התנועה בשוודיה כך שהנהיגה עברה מצד שמאל אל צד ימין, שכן במרבית כלי הרכב בשוודיה היה ההגה מותקן בצד שמאל, מבנה המותאם לנהיגה בצד ימין של הכביש. בהמשך נכתב שבעקבות השינוי ירד שיעור תאונות הדרכים במידה ניכרת, אך רק לתקופה קצרה, ושבתום שנתיים חזר שיעור תאונות הדרכים לרמתו הקודמת.

כעת ניגש לתשובות ונחפש טענה שיכולה להסביר מדוע השינוי בחוקי התנועה הביא לירידה זמנית בלבד.

תשובה (4) היא התשובה המתאימה. **הנהגים נזהרו במיוחד בתקופה שאחרי המעבר, מפני שעדיין לא התרגלו לנהוג בצד ימין.** לתקופה מסוימת הנהגים נזהרו במיוחד, מה שגרם לירידה בשיעור תאונות הדרכים. כשהנהגים הפסיקו לנהוג בכבישים במשנה זהירות, חזר שיעור תאונות הדרכים לרמתו הרגילה.

תשובה (4).

8. נשאלנו איזה מצמדי התכונות שלהלן מאפיין את הסקסופון שיצר סאקס. נקרא את הפסקה ונסה לענות על השאלה בטרם נבדוק את התשובות המוצעות.

בפסקה נכתב שנהוג לסווג את כלי הנשיפה בתזמורת לשתי קבוצות: כלי נשיפה מעץ, וכלי נשיפה ממתכת. כלי נשיפה מעץ מפיקים מגוון עשיר יותר של צלילים, אבל עוצמת צליליהם נמוכה, ולעומתם, כלי נשיפה ממתכת מפיקים צליל חזק ומלא, אבל מגוון הצלילים שלהם דל. סאקס הצליח לייצר סקסופון - כלי נגינה שממזג את היתרונות של שני העולמות. כלומר, הוא מפיק מגוון עשיר של צלילים (כמו של כלי הנגינה מעץ) ויש לו צליל חזק ומלא (כמו של כלי הנשיפה ממתכת).

כעת נעבור על התשובות ונחפש תשובה ברוח דברים זו. תשובה (1) מתאימה בדיוק: **לסקסופון יש עוצמת צליל גבוהה מעוצמת הצליל שמפיקים כלי נשיפה מעץ, ומגוון צלילים עשיר ממגוון הצלילים שמפיקים כלי נשיפה ממתכת.**

תשובה (1).

9. נתון לנו המשפט **אם איה היא "ציקה" של בלה, ובלה היא "ציקה" של גלית, אזי לא ייתכן שגלית היא "ציקה" של איה**, ושואלים אותנו מה יכול להיות פירוש המילה ציקה.

נבדוק את התשובות המוצעות. נחליף בכל פעם את המילה "ציקה" בתשובה הנבדקת, עד שיתקבל משפט הגיוני.

תשובה (1): אם איה היא שותפתה לדירה של בלה, ובלה היא שותפתה לדירה של גלית, אזי **לא ייתכן** שגלית היא שותפתה לדירה של איה. איה, גלית ובלה יכולות להיות שותפות באותה דירה, ולכן הטענה שגלית לא יכולה להיות שותפה של איה אינה נכונה. קיבלנו משפט שגוי, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): אם איה היא בת דודה של בלה, ובלה היא בת דודה של גלית, אזי **לא ייתכן** שגלית היא בת דודה של איה. איה, גלית ובלה יכולות להיות בנות דודות אחת של השנייה, ולכן הטענה שגלית לא יכולה להיות בת דודה של איה אינה נכונה. קיבלנו משפט שגוי, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (3): אם איה היא אויבת של בלה, ובלה היא אויבת של גלית, אזי **לא ייתכן** שגלית היא אויבת של איה. איה, גלית ובלה יכולות להיות אויבות אחת של השנייה, ולכן הטענה שגלית לא יכולה להיות אויבת של איה אינה נכונה. קיבלנו משפט שגוי, ולכן התשובה נפסלת.

פסלנו שלוש תשובות ולכן התשובה הנותרת בהכרח נכונה. לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם אותה:

תשובה (4): אם איה היא אחיינית של בלה, ובלה היא אחיינית של גלית, אזי **לא ייתכן** שגלית היא אחיינית של איה. אם איה היא בת של אח או אחות של בלה, ובלה היא בת של אח או אחות של גלית, אז גלית **לא יכולה להיות** בת של אח או אחות של איה. קיבלנו משפט הגיוני, ולכן זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

10.

לפנינו ציטוט קצר של איש החינוך רלף טיילור, ומבקשים שנמצא טענה שמבטאת את כוונתו בציטוט זה. נבין מהי טענתו של טיילור בטרם ניגש לתשובות המוצעות. טיילור טוען כי כאשר תלמידים לומדים הם מושפעים מהעובדה שמישהו צפוי להעריך אותם, וכאשר מורים מלמדים הם מושפעים מכך שהם צפויים להעריך את תלמידיהם. כלומר, גם המורים וגם התלמידים מושפעים מהעובדה שבעתיד תהיה הערכה של המורים על הישגי התלמידים.

כעת, משהבנו את דבריו של טיילור, ניגש לתשובות ונחפש טענה ברוח דברים זו.

תשובה (1): לפי תשובה זו הלמידה של התלמידים וההוראה של המורים משתנות **לאחר** שהמורים מעריכים את הישגי התלמידים, בעוד שלפי דבריו של טיילור הן **משתנות מראש** עקב העובדה שהמורים צפויים להעריך את הישגי התלמידים. לכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): לפי תשובה זו **גם המורים עומדים להיות מוערכים** בעתיד, מה שעומד בסתירה לדבריו של טיילור (המורים הם המעריכים). לכן התשובה נפסלת.

תשובה (3): לפי תשובה זו הידיעה שהמורים עתידים להעריך את התלמידים משפיעה על התלמידים ועל המורים כאחד. מתאים בדיוק להבנה שלנו, ולכן זו התשובה הנכונה.

לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם את התשובה הנותרת:

תשובה (4): לפי תשובה זו השינוי בהוראת המורים חל בשל העובדה שהתלמידים (שיודעים שיוערכו באופן שונה) לומדים באופן שונה, בעוד שלפי טענתו של טיילור השינוי בהוראתם של המורים חל בשל העובדה שהם צפויים להעריך את תלמידיהם. התשובה נפסלת.

תשובה (3).

11.

נשאלנו מה משתמע מדבריו של סילי בנוגע לדעתו על הביקורת שאנשי מדע המדינה וההיסטוריונים מטיחים אלה באלה. נבין לעומק את דבריו של סילי בטרם ניגש לתשובות המוצעות.

במשפט הראשון מועלית טענה של מדע המדינה נגד ההיסטוריונים – היסטוריונים מתעדים אירועים מהעבר בלי מתודולוגיה מסודרת ומבלי להתייחס להווה. במשפט השני מועלית טענה של ההיסטוריונים נגד מדע המדינה – אנשי מדע המדינה מעלים תאוריות ללא ביסוס עובדתי היסטורי ומתיימרים לנבא אירועים עתידיים בשיטות מדעיות. בסוף הפסקה נכתב ציטוט של סילי בהקשר לטענות המועלות בפסקה: "היסטוריה ללא מדע המדינה אין לה פרי, מדע המדינה ללא היסטוריה אין לו שורש"

נותר לנו להבין את דבריו של סילי בקשר לטענות המועלות בפסקה. סילי טוען שבדיוק כפי ששורש ופרי לא מתקיימים בנפרד זה מזה, כך גם ההיסטוריה ומדע המדינה לא יכולות להתקיים האחת בלי השנייה. במשל של סילי ההיסטוריה היא השורש, ומדע המדינה הוא הפרי. זה הגיוני כיוון שהיסטוריה עוסקת בתיעוד עובדתי (הבסיס למחקר - השורש) ומדע המדינה בבניית תאוריות לעתיד על בסיס זה (הפרי).

כעת ניגש לתשובות המוצעות ונחפש תשובה ברוח דברים זו:

תשובה (1): הטענה שאין הבדל גדול בין המחקר ההיסטורי ומדע המדינה אינה נכונה. לכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): הטענה שהביקורת של שני הצדדים אינה רלוונטית אינה נכונה, שכן לפי דבריו של סילי לכל צד חסר משהו שהוא צריך מהאחר, וגם הטענה שחוקרים רבים משלבים בין שני התחומים אינה נכונה, שכן סילי בעצם טוען שאין מספיק שיתוף פעולה בין הצדדים. לכן התשובה נפסלת.

תשובה (3): הטענה שהביקורת של שני הצדדים זה נגד זה צריכה להיות מסיבות אחרות מזו שהם מעלים אינה נכונה, שכן סילי דווקא מסכים עם הביקורת שמטיחים הצדדים זה בזה. לכן התשובה נפסלת.

תשובה (4) מתאימה בדיוק: **לביקורת משני הכיוונים יש בסיס, דווקא משום כך על אנשי שני התחומים לפעול בשיתוף פעולה.**

תשובה (4).

12.

נשאלנו מה דעתו של הכותב על הפיזיונומיה. ננסה לענות על השאלה במילים שלנו בטרם ניגש לתשובות המוצעות.

על פי הפסקה, במאה ה-18 הפיזיונומיה נחשבה לאמת. בימינו התאוריה הזאת נחשבת פסאודו-מדע, כלומר מדע שאין בו אמת (ניתן להבין זאת מהמילה "מוקעת" שפירושה מבוקרת בצורה קשה, מגונה). למרות זאת, בשנים האחרונות יש שמנסים לקדם אותה בצורה מעודנת יותר – הפיזיונומיה החדשה, אך גם בצורה המעודנת שלה היא בעייתית לא פחות מקודמתה. כלומר, גם הפיזיונומיה החדשה אינה מדע.

נסכם: הכותב חושב שהפיזיונומיה היא תאוריה לא אמיתית, וגם הניסיונות לרכז אותה לא הופכים אותה לאמיתית.

כעת ניגש לתשובות המוצעות ונחפש תשובה ברוח דברים זו:

תשובה (1): מהפסקה לא עולה שהפיזיונומיה נחשבה עד לעת האחרונה למדע של ממש, אלא שהיא נחשבה למדע של ממש במאה ה-18. כמו כן, הפיזיונומיה לא נחשבת לבעייתית בגלל העידון שלה, אלא למרות אותו עידון. לכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): מהפסקה לא עולה שהפיזיונומיה החדשה אינה פסאודו-מדע בגלל שהיא מעודנת מקודמתה, אלא שהיא עדיין פסאודו-מדע למרות שהיא מעודנת מקודמתה. התשובה נפסלת.

תשובה (3): מהפסקה לא עולה שהפיזיונומיה החדשה עזרה להחזירה לחיק המדע, אלא שיש חוגים מסוימים שמנסים לעשות זאת. כמו כן, בפסקה לא נטען שיש בה בעייתיות חדשה, אלא שהיא בעייתית לא פחות מקודמתה. התשובה נפסלת.

פסלנו שלוש תשובות ולכן התשובה הנותרת בהכרח נכונה. לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם אותה:

תשובה (3): מהפסקה לא עולה שהפיזיונומיה החדשה עזרה להחזירה לחיק המדע, אלא שיש חוגים מסוימים שמנסים לעשות זאת. כמו כן, בפסקה לא נטען שיש בה בעייתיות חדשה, אלא שהיא בעייתית לא פחות מקודמתה. התשובה נפסלת.

תשובה (4): בדיוק כפי שהסקנו מהפסקה, יש חוגים מסוימים שמנסים לחדש ימיה של הפיזיונומיה בצורה מעודנת יותר, אך גם בצורה זו היא עדיין בעייתית ואין להוציא אותה מגדר פסאודו-מדע. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

13.

נתונים לנו שני כללים, ולאחר מכן מבקשים שנשלים את המשפט החסר לפיהם.

תחילה נבין את הכללים. מהכלל הראשון עולה כי אם מאמר מסוים נכתב במקור בעברית, אזי בהכרח כתב אותו ביולוג, ומהכלל השני עולה שאם כימאי כתב מאמר מסוים, הוא בהכרח היה מתורגם.

כעת נציב את התשובות במשפט הנתון ונראה מתי מתקבל משפט נכון לפי הכללים:

תשובה (1): לפיכך, **לא ייתכן** שהמאמר "הגן הסודי", מאמר מתורגם שכתב ביולוג, מופיע בגיליון פברואר 2011 של כתב העת, מכיוון שהדבר **סותר את נתון א'**.

נתון א' קובע שמאמר שנכתב במקור בעברית חייב להיות כתוב על ידי ביולוג, אך הוא לא קובע שאם ביולוג כתב מאמר מסוים הוא חייב להיות בעברית. כלומר, לפי נתון א' בהחלט ייתכן שביולוג כתב מאמר מתורגם. התשובה נפסלת.

תשובה (2): לפיכך, **לא ייתכן** שהמאמר "הגן הסודי", מאמר מתורגם שכתב ביולוג, מופיע בגיליון פברואר 2011 של כתב העת, מכיוון שהדבר **סותר את נתון ב'**.

נתון ב' קובע שמאמר שנכתב על ידי כימאי בהכרח יהיה מתורגם, אך הוא לא קובע שכל מאמר מתורגם נכתב בהכרח על ידי כימאי. כלומר, בהחלט לפי נתון ב' בהחלט ייתכן שגם ביולוג יכתוב מאמר מתורגם. התשובה נפסלת.

תשובה (3): לפיכך, **לא ייתכן** שהמאמר "הגן הסודי", מאמר מתורגם שכתב ביולוג, מופיע בגיליון פברואר 2011 של כתב העת, מכיוון שהדבר **סותר את צירוף הנתונים**.

נתון א' קובע כי כל מאמר שנכתב בעברית חייב היה להיכתב על ידי ביולוג (ולא על ידי כימאי). לפי נתון ב' שאם מאמר נכתב על ידי כימאי הוא חייב להיות מתורגם, ומכאן שכל מאמר שנכתב בעברית בהכרח לא נכתב על ידי כימאי. משילוב הטענות נובע שכל מאמר שנכתב בעברית נכתב על ידי ביולוג ולא על ידי כימאי.

מאמר מתורגם על ידי ביולוג לא סותר את שילוב הטענות, ולכן תשובה (3) נפסלת.
 נקבל את תשובה (4): **ייתכן** שהמאמר "הֶגֶן הסודי", מאמר מתורגם שכתב ביולוג, מופיע בגיליון פברואר 2011 של כתב העת, מכיוון שהדבר **אינו סותר אף לא אחד מהנתונים**. זו כמובן התשובה הנכונה.

תשובה (4).

14. עלינו למצוא מקרה המתאים ביותר להיות דוגמה ל"ספירלה שלילית" מתחום אחר מזה המופיע בפסקה. נבין מהפסקה מהי "ספירלה שלילית" ואז ניגש לבדוק את התשובות.
 בפסקה מתוארת "ספירלה שלילית" בתחום הסכסוכים: חילוקי דעות גורמים לצדדים להתנהג באופן מתגונן וחשדני, מה שמעצים את חילוקי הדעות, עד כדי סכסוך שיכול לגרום לנזק בלתי הפיך ביחסים ביניהם. באופן כללי "ספירלה שלילית" היא תופעה בעייתית (חילוקי דעות) שעצם קיומה גורם להחמרתה (חילוקי הדעות מתעצמים) עד שמגיעים להרס מוחלט (נזק בלתי הפיך ליחסים), וזה מה שנחפש בתשובות.
תשובה (4) מתאימה בדיוק למה שאנחנו מחפשים. התופעה הראשונית, הנזילה ממכל נוזל הקירור, היא תופעה בעייתית. היא הולכת ומחמירה בגלל שהיא גורמת לחימום המנוע, עד שמגיעים להרס מוחלט שלו.
תשובה (4).

15. נציב בפסקה את התשובות המוצעות עד שיתקבל משפט הגיוני. התשובה הנכונה היא (2).
תשובה (2): מחקרים חדשים מראים כי בעוד התכשיר "מזורול" **אינו תורם** להחלמתם של חולים, יעילותו במניעת מחלות בקרב אנשים בריאים **גבוהה בהרבה** משסברו בעבר ולא זו בלבד, אלא שתופעות הלוואי שלו בקרבם **שכיחות הרבה פחות** משסברו עד כה, ולכן **יש להפוך על פיה את המדיניות שלפיה רק לחולים** מומלץ להשתמש בו.
 מהפסקה עולה כי מחקרים מראים שמורוזול אינו תורם להחלמה אך הוא יעיל במניעת מחלות ואף לא גורם ליותר מדי תופעות לוואי (שכיחות הרבה פחות), ולכן צריך להפוך את המדיניות שממליצה רק לחולים להשתמש בו. כלומר, יש לתת אותו לאנשים בריאים כדי למנוע מראש את המחלה. קיבלנו משפט הגיוני, ולכן זו התשובה הנכונה.
תשובה (2).

16. נציב בפסקה את התשובות המוצעות עד שיתקבל משפט הגיוני. התשובה הנכונה היא (4).
תשובה (2): נילי **ניסתה לשכנע את גיא שלא יסרב** להצעה להרצות בכנס בחיפה **אם סירובו נועד רק לאפשר לו להשתתף** בפתחות תערוכת הציורים של בנה, אך אז בא יואב והחל לדבר על **ליבו של גיא שלא ישמע לעצתה של נילי**. בדיעבד שמחה נילי שלא **הצליחה לשכנע את גיא, כי הבינה עד כמה היה לו חשוב שלא** להחמיץ את פתיחת התערוכה.
 בתחילה נילי חשבה שההרצאה של גיא חשובה יותר מהתערוכה של הבן שלה, וניסתה לשכנע אותו לוותר על התערוכה וללכת להרצות, אך אז בא יואב ושכנע אותו לא להקשיב לנילי (וגרם לו לבחור בתערוכה ולא בהרצאה). בדיעבד נילי שמחה שגיא בחר ללכת התערוכה (ולא השתכנע מדבריה) כי הבינה כמה חשוב היה עבורו שלא לפספס את פתיחתה.
תשובה (4).

17.

נציב בפסקה את התשובות המוצעות עד שיתקבל משפט הגיוני. התשובה הנכונה היא (2).

תשובה (2): מיכל ואייל, שניהם מעשנים הלוחמים נגד המאבק בעישון זה שנים רבות, קבלו על העלאת מחירי הסיגריות, וטענו כי טועה מי שחושב שצעד זה הוא שימנע מהם להמשיך לעשן. מיכל ואייל מתנגדים למאבק נגד העישון (הם רוצים שיאפשרו לאנשים להמשיך לעשן בלי הפרעה), ולכן התלוננו (קבלו) על העלאת מחירי הסיגריות, וטענו כי היא לא תגרום להם להפסיק לעשן. כלומר, מתנגדי העישון קיוו כי העלאת מחירי הסיגריות תגרום לאנשים להפסיק לעשן, אך מיכל ואייל טוענים כי זה לא יעבוד ורק יפגע בכיסם של המעשנים.

תשובה (2).

קטע קריאה (שאלות 18-23)

18.

בתחילת הפסקה טוען ניטשה כי אמנותיהם של בני האדם הם בסך-הכול נקודות הסתכלות פרשניות על העולם. בהמשך הוא מסביר שאנשים ממשיכים להאמין כי זה נותן להם תחושה של יציבות וביטחון. לאחר מכן מגיע סיכום של יחסיו של ניטשה כלפי האמונות השונות של בני האדם: "כלומר, ניטשה מכיר בחשיבותן של אמונות אלה בכל הנוגע לקיום חיי אנוש, אך יחד עם זאת אין הוא מייחס להן ערך של אמת."

מכאן שהביטוי "יחד עם זאת" משמעותו אף שניטשה מכיר בחשיבותן של האמונות לבני האדם, הוא לא חושב שהן אמת. נחפש תשובה ברוח דברים זו, כלומר תשובה שמראה שניטשה מסכים שיש חשיבות לקיומן של אמונות אצל בני האדם (כי הם נותנות תחושה של יציבות וביטחון). תשובה (2) מתאימה בדיוק: **אמונות אלה מקנות תחושות של סדר וביטחון לבני האדם שמאמינים בהן.**

תשובה (2).

19.

נשאלנו מדוע ניטשה מכנה את אמונותיהם של בני האדם "משפטים כוזבים". נענה על השאלה במילים שלנו, ורק אז ניגש לבדוק את התשובות המוצעות. בקטע נאמר שניטשה מתייחס לאמונות הטפלות כמשפטים כוזבים **לא בגלל** שמדובר בשקר, **אלא כי** בני האדם אינם יכולים לתאר את העולם שלא דרך הפרספקטיבה שלהם. כלומר, ניטשה מכנה את אמונותיהם של בני האדם כ"משפטים כוזבים" כיוון שהם **לא מסוגלים לתאר את העולם כפי שהוא**, שלא דרך השקפת עולמם.

תשובה (1).

20.

נתבקשנו להבין למה מתייחס הציטוט "פרספקטיבות הנעדרות מודעות עצמית".

מהפסקה עולה כי ניטשה מבחין בין שני סוגים של פרספקטיבות: כאלו שמודעות לעובדה שהן פרספקטיבות בלבד, וכאלה שאין להן מודעות עצמית והן בטוחות שהן האמת היחידה. בהמשך מבקר ניטשה את הנצרות וטוען שהיא מהסוג השני, כלומר נעדרת מודעות עצמית. לטענתו הנצרות היא פרספקטיבה שאינה מודעת לכך שהיא פרספקטיבה וגם לא רוצה לדעת זאת, והיא אף טוענת שהיא האמת המוחלטת.

כלומר, "פרספקטיבות הנעדרות מודעות עצמית" הן **פרספקטיבות שהמחזיקים בהן אינם מבינים שהן פרספקטיבות בלבד**, בדיוק כמו הנצרות. נסמן את תשובה (4).

לצורך שלמות ההסבר נפסול את שאר התשובות

תשובה (1): לא מדובר בפרספקטיבות המביעות את האמת האחת והיחידה, אלא בכאלו שחושבות שהן מביעות את האמת האחת והיחידה. התשובה נפסלת.

תשובה (2): כל הפרספקטיבות מקורן בצורך של האדם למצוא סדר. זה לא נכון רק לפרספקטיבות הנעדרות מודעות עצמית. התשובה נפסלת.

תשובה (3): כל הפרספקטיבות אינן אובייקטיביות, זה לא נכון רק לפרספקטיבות הנעדרות מודעות עצמית. ההבדל בין הפרספקטיבות נובעות מהעובדה שחלק מודעות לכך שהן אינן אובייקטיביות, וחלק לא. התשובה נפסלת.

תשובה (4).

21. נשאלנו מדוע, על פי ניטשה, אין לראות בתמונת העולם שהוא מציג "טענה על מהות המציאות". ננסה לענות על השאלה במילים שלנו בטרם ניגש לתשובות המוצעות.

עוד קודם לכן בטקסט למדנו שניטשה טוען שכל המשפטים שהאדם משתמש בהם, כולל דבריו שלו, הם פרספקטיבות בלבד. לכן, אף אדם לא יכול לטעון משהו אמיתי על המציאות. מכאן שלדעת ניטשה אין לראות בתמונת העולם שהוא מציג "טענה על מהות המציאות" **כיוון שגם דבריו שלו הן פרספקטיבה בלבד.**

תשובה (4).

22. נשאלנו מהי ביקורתו העיקרית של ניטשה על הנצרות. נענה על השאלה במילים שלנו בטרם ניגש לתשובות המוצעות.

עוד קודם לכן בטקסט למדנו שלפי ניטשה יש שני סוגים של פרספקטיבות, סוג אחד מודע לכך שהוא רק פרספקטיבה, והאחר חסר מודעות עצמית ולכן בטוח שהוא האמת היחידה והמוחלטת. הנצרות לפי דברי ניטשה היא מהסוג השני ועל כך הוא מבקר אותה. כלומר, ניטשה טוען שהנצרות היא "פרספקטיבה עיוורת".

לצורך שלמות ההסבר נעבור על שאר התשובות ונסביר מדוע הן אינן נכונות:

תשובה (1): לפי ניטשה כל המשפטים, כולל שלו, הם משפטי כזב. זו לא הסיבה בגינה הוא מבקר דווקא את הנצרות. התשובה נפסלת.

תשובה (3): לפי ניטשה הנצרות אכן רואה באומנות כאויב, אך זו לא הסיבה בגינה הוא מבקר אותה. התשובה נפסלת.

תשובה (4): לפי ניטשה בכל האמונות, כולל שלו עצמו, אין אמת מוחלטת. גם זו לא הסיבה בגינה הוא מבקר דווקא את הנצרות. התשובה נפסלת.

תשובה (2).

23. נשאלנו מההתרשימים הבאים מתאר השתלשלות עניינים המתרחשת בעולם על פי ניטשה. נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): לפי דברי ניטשה הצורך בביטחון מביא לצורך באמונות (משפטים כוזבים) ולא להפך. התשובה נפסלת.

תשובה (2): לפי דברי ניטשה היווצרות פרספקטיבות חסרות מודעות, למשל הנצרות, מביאות לקנאות וגילויי אלימות, ולא להפך. התשובה נפסלת.

תשובה (3): לפי דברי ניטשה הצורך בביטחון הביא להיווצרות אמונות ופרספקטיבות שונות, חלקן אינן מודעות לכך שהן רק פרספקטיבות. אותן אמונות לא מודעות מביאות לקנאות וגילויי אלימות. מתאים, ולכן זו התשובה הנכונה.

לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם את התשובה הנותרת:

תשובה (4): לפי דברי ניטשה דווקא הפרספקטיבות שאינן מודעות הן שמביאות לקנאות וגילויי אלימות. התשובה נפסלת.

תשובה (3).